

دانشگاه علوم پزشکی تهران
دانشکده پرستاری و مامایی

عنوان:

**تأثیر هنر درمانی بر اضطراب و کیفیت زندگی، متعاقب از
دست رفتن حاملگی**

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته مامایی

نگارنده:

معصومه زحمتکش

استاد راهنما

دکتر الهام ابراهیمی

استاد مشاور

دکتر احمد خسروی

۱۳۹۹

چکیده فارسی

مقدمه: بارداری، زایمان و مادر شدن که از مهمترین وقایع زندگی زنان است. عبور فیزیولوژیک از آن، به معنای تغییر شگرف فیزیکی و روانی یک زن است و هرگونه انحراف از مسیر طبیعی آن می‌تواند سبب ایجاد مشکلات جسمی و روحی برای مادر و خانواده گردد. برای مثال شکست در به اتمام رساندن روند بارداری، از جمله سقط و مرده‌زایی می‌تواند عواقب روحی و روانی زیادی از جمله سوگ، اضطراب و کاهش کیفیت زندگی را ایجاد کند. وظیفه ارائه‌دهندگان خدمات سلامت باروری، توجه به تمام جوانب سلامت باروری، روند و عملکرد آن است، اما به نظر می‌رسد که در امر پیگیری، پرداختن به موضوع سوگ و توجه به پیامدهای این پدیده، توجه کافی نشده است. هنردرمانی به عنوان روشی که کارکردهای آن در زمینه حل مشکلات روانی تأیید شده است، می‌تواند راهکار مناسبی در برخورد با این موارد باشد. این پژوهش با هدف تعیین تاثیر هنردرمانی بر اضطراب و کیفیت زندگی، متعاقب از دست رفتن حاملگی، انجام شده است.

روش کار: پژوهش حاضر، از نوع کارآزمایی بالینی تصادفی است که در سال ۹۸ بر روی ۶۰ زن متعاقب از دست رفتن حاملگی مراجعه کننده به بلوک زایمان بیمارستانهای بهارلو و ولیعصر (عج) انجام شد. افراد واجد شرایط ورود به مطالعه، به صورت تخصیص تصادفی، به دو گروه مداخله و کنترل تقسیم شدند. افراد در گروه مداخله، در ۴ جلسه هنردرمانی شرکت کرده و افراد گروه کنترل، مراقبت‌های روتین را دریافت کردند. ابزار پژوهش در این مطالعه پرسشنامه دموگرافیک، پرسشنامه سوگ پریناتال (PGS) و پرسشنامه اضطراب موقعیتی-خصیصه‌ای اشپیلبرگر (STAI) و پرسشنامه کیفیت زندگی سازمان بهداشت جهانی، نسخه کوتاه (WHOQOL-BREF) بود که توسط نمونه‌ها در هر دو گروه در ابتدای پژوهش، دو جلسه بعد از مداخله، در پایان مداخله و هشت هفته بعد از اتمام مداخله تکمیل شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS18 و با استفاده از آزمون‌های آماری تحلیل واریانس با اندازه‌های تکراری، تی مستقل، فیشر و کای دو انجام شد.

یافته‌ها: در این پژوهش، اطلاعات جمعیت شناختی بین دو گروه مداخله و کنترل، تفاوت معنی‌داری آماری نداشت ($P < 0.05$). نتایج نشان داد که میانگین سوگ و اضطراب در گروه مداخله، در مراحل مختلف هنردرمانی نسبت به قبل از مداخله و همچنین در گروه مداخله نسبت به کنترل، بطور معنی‌داری کاهش پیدا کرده است ($P < 0.05$). همچنین نتایج آزمون تی مستقل نشان داد که میانگین کیفیت زندگی، در هر چهار حیطة، در گروه مداخله در مراحل مختلف هنردرمانی نسبت به قبل از مداخله و همچنین در گروه مداخله نسبت به کنترل، بطور معنی‌داری افزایش یافته است ($P = 0.00$).

نتیجه گیری: نتایج مطالعه حاضر نشان داد که هنردرمانی، تاثیر مثبتی بر کاهش سوگ، اضطراب و بهبود کیفیت زندگی زنان متعاقب از دست رفتن حاملگی دارد. بنابراین می‌توان به ارائه‌دهندگان خدمات بهداشتی توصیه می‌گردد که هنردرمانی را در جهت حمایت از زنان سوگ دیده و کاهش اضطراب و بهبود کیفیت زندگی آنان، در برنامه مراقبت‌های معمول از این گروه، بیشتر مورد توجه قرار دهند.

واژگان کلیدی: هنردرمانی؛ سوگ، دست رفتن حاملگی؛ اضطراب؛ کیفیت زندگی

Teheran University of Medical Sciences
School of nursing and midwifery

Title:

**The effect of art therapy on anxiety and quality
of life following pregnancy loss**

**"A thesis submitted as partial fulfillment of the requirements for Master of Science
(MSc) Degree"**

By:

Masume Zahmatkesh

Supervisor:

Dr. Elham Ebrahimi

Consultant:

Dr. Ahmad Khosravi

2020

Abstract

Introduction & Objective: Pregnancy, childbirth and motherhood are the most important events in women's lives. Physiological passage through it means a dramatic physical and psychological change of a woman, and any deviation from its natural path can cause physical and mental problems for the mother and family. For example, failure to complete the pregnancy process, including abortion and stillbirth, can have many psychological consequences, including grief, anxiety, and reduced quality of life. It is the duty of reproductive health service providers to pay attention to all aspects of reproductive health, its process and performance, but it seems that insufficient attention has been paid to the issue of mourning and attention to the consequences of this phenomenon. Art therapy as a method whose functions in the field of solving psychological problems has been approved, can be a good solution to deal with these cases. This study aimed to determine the effect of art therapy on anxiety and quality of life following pregnancy loss.

Materials and Methods: The present study is a randomized clinical trial that was performed on 60 women following the loss of pregnancy referred to the delivery block of Baharloo and Valiasr hospitals. Eligible individuals were randomly assigned to the intervention and control groups by quadruple blocking method. The subjects in the intervention group participated in 4 art therapy sessions and the subjects in the control group received routine care. The research instruments in this study were demographic questionnaire, prenatal mourning questionnaire (PGS) and Spielberger situational-characteristic anxiety questionnaire (STAI) and WHO quality of life questionnaire, short version (WHOQOL-BREF) which was given by the samples in both groups at the beginning. The study was completed two sessions after the intervention, at the end of the intervention and eight weeks after the intervention. Data were analyzed using SPSS18 software and repeated measures analysis of variance, independent t-test, Fisher and Chi-square.

Results: In this study, demographic information was not statistically significant between the intervention and control groups ($P < 0.05$). The results showed that the mean of grief and anxiety in the intervention group, in different stages of art therapy compared to before the intervention and also in the intervention group compared to the control, decreased significantly ($P < 0.05$). Also, the results of independent t-test showed that the mean quality of life, in all four areas, in the intervention group in different stages of art therapy compared to before the intervention and also in the intervention group compared to the control, increased significantly ($P = 0.00$).

Conclusion: The results of the present study showed that art therapy has a positive effect on reducing grief, anxiety and improving the quality of life of women following pregnancy loss. Therefore, health care providers are advised to include art therapy in their routine care program to support bereaved women and reduce their anxiety and improve their quality of life.

Keywords: Art therapy, anxiety, grief, quality of life.